

Protokol nahrávky*

Pamětník: Eva Kolárová

Datum a místo natáčení: 13. 7., 18. 7., 20. 7. a 24. 7. 2016 v Praze

Natočil a zpracoval: Vilém Faltýnek

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukují informace v té podobě, jak je uvádí narátorka, a to včetně jejího hodnocení. Případné vnější faktické korekce nebo zpřesnění jsou odlišeny hranatými závorkami.

1. NAHRÁVKA	
0:00:00	Představení pamětnice. Rodiče pocházejí z jihočeského venkova, Heřmaničky, Smilkov. Narodena v Praze 17. 6. 1929, bylo zvykem jezdit porodit do Prahy. Otec byl výpravčí u Československé státní dráhy. Žili ve skromných venkovských poměrech. Na gymnázium dojížděla do Tábora. Matka za svobodna Marie Kardová, otec Stanislav. Otec prožil první světovou válku na ruské frontě a později jako legionář, narozen 1896. Studoval reálné gymnázium v Praze V. Měl literární a hudební nadání, rád psal a zpíval. Učil ho Karel Farský, zakladatel Církve československé husitské, kvůli němu přešel k husitům. Narukoval jako jednoroční dobrovolník, byl zraněn a dostal se do zajateckého tábora v Tockém. Zanechal bohaté poznámky.
0:13:04	Kulturní život v legiích, vydávání knih, divadelní soubor, hráli estrády. Otec hrál ženské postavy. Seznámení otce se Zdeňkem Štěpánkem. Návrat v roce 1920, nikdo už je na hranicích nevítal. Otec často na legie vzpomínal, bohužel nikdo v rodině jeho vyprávění nezaznamenal. Vysloužilci si říkali bráškové. Po návratu se otec šel zapsat na techniku [ČVUT]. Mezi (transsibiřskou) magistrálou a vlastní existovala čilá korespondence. Kamarád z vojny Václav Malý, vášnivý divadelní amatér. Po roce 1948 přišel o obchod a začal statovat v plešském divadle.
0:28:00	Otec se pokusil o studium na technice, ale kvůli sociální situaci rodičů studia zanechal. Našel si zaměstnání u dráhy, stal se výpravčím v Heřmaničkách. Když se otcovi rodiče nemohli starat o dům, vzali si je rodiče matky k sobě. Rodinná historie z matčiny strany: Pradědeček byl truhlář, měl pět dcer. Maminka se vdávala v roce 1925, narodena 1905. Pradědeček předal truhlářství prostřední dceři - babičce pamětnice. Kvůli firmě si ji vzal dědeček, byl to sňatek z rozumu, ale velmi šťastné manželství. Rodiče se brali 1925, měli dvě dcery – sestra Hana Purkrábková-Pauzerová je sochařka.
0:38:09	Základní škola v Táboře. Chudší spolužačky k nim domů samozřejmě chodily na obědy. Od roku 1931 bydleli v Táboře (na různých místech), do školy na Marešově vrchu. Od roku 1938 bydleli ve státních domech u nádraží. Doba Mnichova a obsazení republiky. Vzpomínka na setkání s prezidentem Benešem v Sezimově Ústí. Domácký vztah k prezidentovi. Během mobilizace žili týden na venkově, viděla tatínka plakat. Příchod Němců 16. března, pro sníh se nemohli dostat dřív. Zubožená armáda s koňmi a na kolech. Vzpomínka na setkání s vojákem, který nabízel její malé sestřičce bonbon. Za školou se zadarmo rozdával eintopf, lidé chodili jen proto, že byl zadarmo. - V Táboře přišlo za války mnoho lidí o život. Heydrichiáda. Popraven ředitel gymnázia Vincenc Kuba. Doktorka Háková, rodinný lékař Kubec – oslava v hotelu Grant, na udání byli zatčeni a popraveni. Otcův kolega byl popraven. Mnoho známých lidí zahynulo, jako děti permanentním brzy dospěli. Přeskočili pubertu.
1:01:08	Tatínek se zapojil do odboje, jako školicí pracovník roznášel zprávy. Vzpomínka na transporty vězňů na konci války. Bydleli kousek od nádraží.
2. NAHRÁVKA	

1:05:00	V posledním roce války bylo zavedeno německé známkování, dostávali šestky. V květnu 1945 dostal tatínek zápal plic, na nádraží nalétávali spojenci - „kotláři“. Bomby spadly na hráz rybníka Jordán. Měla velmi dobrý vztah k latině, díky dobrému latináři. V Táboře panoval strach z ustupující Schörnerovy armády.
1:15:47	Tábor byl osvobozen Rusy. Tatínek mluvil rusky, komunikoval s vojáky. V jejich domě ubytován voják I. I. Potapov. Nebyla snaha schovávat ženy a dívky. Riziko, že vojáci půjdou proti vysloužilým legionářům. - Maminka byla sokolka, EK taky chodila od dětství cvičit. Zúčastnila se pražského sletu v roce 1948. - Přijímačky na FF UK. - Vzpomínka na pohřeb Jana Masaryka. - V červnu 1948 viděla prezidenta Beneše cestou do Sezimova Ústí, odkud se už nevrátil. Lokální blízkost Beneše. Vztah k T. G. Masarykovi.
1:33:22	V době gymnázia vliv češtináře Karla Sekyry, rozhodnutí studovat literaturu. Báječný kantor. Pořádal dobrovolná seminární cvičení. Zůstali v kontaktu i během studia VŠ. A také chtěla studovat hudební vědu. Od roku 1945 soukromě chodila na hodiny zpěvu. Měsíc po zahájení studia se dozvěděla, že kombinace čeština a hudební věda není možná. Kolem roku 48-49 se objevily hlasové potíže, logoped Miloš Sovák doporučil hlasový klid. Po dvou letech začala chodit na hodiny k Jarmile Pěničkové-Rochové, trvalo to asi 4 roky.
1:42:43	Cesta ke zpěvu. Slušně zpívala už v 10 letech. Učitelka zpěvu Vlasta Kratochvílová založila pěvecké těleso. Vystupovali v jižních Čechách a v roce 1947 na celostátních Středoškolských hrách. Vyhrála celostátní kolo v sólovém zpěvu, koncert vítězů v Mozarteu přenášel Československý rozhlas. Seznámení s otcem Oldřicha Hilmery. Ve skupině Vlasty Kratochvílové zpívala sestra herce Jiřího Hrzána.
1:50:02	Přijímačky na FF UK v září 1948, nástup o měsíc později. Václav Vážný učil historickou mluvnici, ze straší generace ještě J. B. Čapek, staroslověnštinu učil [Karel] Horálek. Odcházel vyhození učitelé jako Václav Černý. Literární věda zrušena a převedena k oboru Český jazyk – tak se stali spolužáky s Jaroslavem Kolárem. Václav Černý označil J. Kolára za svého žáka. Udržovali s ním kontakt až do roku 1969. Václav Černý byl „nebezpečný člověk“: na veřejnosti říkal nahlas protistátní věci. Přátelství EK s profesorem Sekyrou. Spolužák z gymnázia Jiří Padrta, kunsthistorik.
2:00:11	Studium divadelní vědy. Místo hudební vědy, přestoupila. Dobře si rozuměli. Spolužáci Evžen Turnovský, Jiří Vilímek, Miroslav Doutlík, Ljuba Klosová, Jarmila Hrubešová, Věra Boháčová, Alena Stránská (sestra Zdeňka Stránského, herce, který padl v květnu 1945). Jako prváci dostali vedoucího staršího studenta – Františka Černého. S ním vymýšleli mimoškolní aktivity, výlety s divadelní vědou. Pod vlivem Černého byli vlastenečtí studenti. - Katedru založil Václav Tille a dr. [Václav] Sommer. V roce 1950 bylo rozhodnuto, že obor se přestěhuje na DAMU. Rozhodla se, že hlavní obor bude mít na FF – český jazyk. - Studentské bydlení. Nejprve bydlela u staré tety, pak u spolužačky. Studenti měli intenzivní kontakty i napříč obory. Někteří podlehlí komunistickému poblouznění. Heslo manžela: „Podíl průseru na polidštění našich kamarádů.“ Na divadelní vědě žádný zapálený komunista nebyl. Adolf Scherl a jeho anabáze. Historika o knize, kterou si Kolár a Scherl vraceli po svých obrozeneckých předcích. Teatrolog z USA Jarka Burian.
2:18:09	Jan Mukařovský, zažili ho málo, byl zainteresován politicky a moc je toho nenaučil. V roce 1968 ho přesvědčil Jaroslav Kolár k veřejnému prohlášení k situaci. Oblíbený pedagog byl František Götz, pamatoval si ji po letech. Přednášky Jaroslava Pokorného, poznámky měl na krabičce od sirek. Působil v Itálii, úmrtí ženy, závislost na alkoholu. Herečka Libuše Pešková. Inscenace Káti Kabanové v realistickém divadle. Tichona v Bouři hrál M. Macháček (1951). Chodili do divadla. Vinohradské

divadlo s Frejkou. - Vzpomínka na Václava Daňka, spolužáka z tábořského gymnázia.

3. NAHRÁVKA

2:31:30	<p>Studium češtiny. Profesor Škarka EK poprosil, aby zazpívala zhudebněné verše. Přátelství s Radoslavem Nenadalem, doprovázel ji na klavír. „Prozpívala jsem se českou literaturou.“ Na její zpěv se na fakultě vzpomínalo po mnoha letech. - Absolutorium: všichni absolvovali nějakým tylovským tématem. Zpracovala inscenační úpravy Strakonického dudáka. Neměla školitele, konzultovala práci s Miroslavem Kačerem. Téma jim bylo nařízeno. Manžel se stal odborníkem na starou českou literaturu z vnějších důvodů, kvůli aspirantuře. EK byla přitahována divadlem a zpěvem. Absolutorium v červnu 1952. Odmítla možnost udělat doktorát. - Sňatek s JK v roce 1955 po tříletém vztahu, manželství do jeho smrti v roce 2013. Manželství bez hádek. - Tyla psala i spolužačka Hana Hrzalová. EK neměla školitele. Fakulta byla v rozkladu. Byla rozdělena na filologickou a filosoficko-historickou. S Hanou Hrzalovou se setkala, až když se dotyčná stala ředitelkou Ústavu pro českou literaturu.</p>
2:49:10	<p>Další kroky po absolutoriu: touha po rozhlase. Ve 3. ročníku prošla praxí v rozhlase. Setkání s Milanem Schulzem, Antonínem Jelínkem, Miroslavem Červenkou a K. Z. Slabým. Připravovali pořad Rozhlasová čítanka. Dostala příslib přijetí. Setkání s Václavem Rútem a redaktorkou Moravcovou. Po škole ji ale do literárního oddělení nechtěli, mohla nastoupit do redakce Pionýrské jitřenky – a to odmítla. S J. Kolárem šla na brigádu do Památníku národního písemnictví budovat expozici – šest prázdninových týdnů. Po brigádě tam dostali místo. Bylo to zajímavé, hodně se naučili od starších kolegů. Památník byla iniciativa náměstka Vojtěcha Pavláška. Nakladatelé Žikeš, Klika, Girgal... vyprávěli o literárním životě první republiky. Hledala práci, aby ji rodiče nemuseli živit. Byl ještě přidělový systém. Studentské menzy. Studentský život. Měla přísnou výchovu, nebyla zvyklá pít alkohol.</p>
3:05:17	<p>Prázdniny trávila doma u rodičů. Pouze v roce 1951 stavěla se studenty z konzervatoře hornické učiliště v Havířově. Památník se otevíral 9. května 1953. Poté byla bez práce. Na doporučení spolužačky Marcely Lemariové šla ke konkurzu do Armádní opery, byla přijata jako sboristka. Řada mladých umělců vojáků. Začínali [Velkou estrádou?] se scénami z oper, Smetanova Prodaná nevěsta, Kovařovicovi Psohlavci. Soubor cestoval po vojenských výcvikových táborech a divadlech. Výborní muzikanti. Nevydrželo to dlouho, bylo to finančně velice náročné, armáda to asi nemohla unést. Sebevražda mladého skladatele Radima Drejsla. Využití budovy v Břehové ulici: Filosofická fakulta – Hudební věda, AUS, Matematicko-fyzikální fakulta...</p>
3:24:14	<p>Inscenační úroveň oper Armádní opery. Vynikající osobnosti. Komplikace spojené s cestováním. Vzpomínka na inscenační „truc“ režiséra Jiřího Fiedlera v Psohlavcích. Hráli také Prodanou a Hubičku. Krásné kostýmy a scéna Karla Svolského. Po zániku souboru se výprava rozprodala a herci šli k potupným konkurzům, kde si je rozebrali šéfové oblastních divadel. Dostala se tak v roce 1955 do Českých Budějovic. Nástup v září, zaskakovala Mařenku v Prodané nevěstě. Nelíbila se jí scéna Joana Brehmse. Zpívala Taťánu v Oněginovi, Aničku v Čarostřelci. Měla odpor k operetě. V roce 1958 otěhotněla a vrátila se do Prahy. V Budějovicích připravovala divadelní časopis, psala, zakládala knihovnu. Někteří jí měli za zlé, že zabírá místo v souboru, když je vystudovaná něčím jiným. Možná bylo důvodem jisté napětí mezi teoretiky a praktiky. Setkání s Miroslavem Macháčkem a Ester Krumbachovou. Po odchodu Macháčka do Prahy se šéfem v Budějovicích stal Otto Haas, pamětníci byl osobně nesympatický, měla s ním špatné zkušenosti. Měla naopak dobrý vztah ke Karlu Rodenovi staršímu. Za války Budějovické divadlo přišlo o svoji budovu a uchýlilo se do Tábora. Chodila tehdy do divadla a pamatuje si z té doby Rodena. Viděla mnoho inscenací, často s rodiči.</p>

3:48:00	Působení v tzv. „fízlkabaretu“, neboli Souboru ministerstva vnitra. Vystupovali mj. s texty Pavla Boška a Ivana Vyskočila. Z ročníku AMU znala Vyskočila, Adu [Vítězslavu] Waldovou [Fryntovou], Vladimíra Tomeše... Hráli pro vojáky, v pohraničí. Soubor sídlil na Perštýně proti ústí Bartolomějské ulice. Režiroval tam Karel Pech a Jaroslav Dudek. První pořad dělala s Aljou [Alexejem?] Noskem z Armádní opery. Pořady scének a písniček. Vystupovali s malou kapelou. Tematicky zaměřené estrády, neměly politická témata. Nikdo tam nebyl partajník.
4. NAHRÁVKA	
3:58:01	<i>(videosekvence)</i> Působení na Katedře divadelní vědy [FF UK v Praze] jako tajemnice katedry a odborný pracovník. Obavy z Jana Kopeckého, tehdy vedoucího katedry, se rozptýlily prvním setkáním. Nastoupila 16. 9. 1966, ve stejný den nastoupil Milan Lukeš. Působili tam Dana Kalvodová, František Černý... Externě [Miroslav] Kouřil, psala mu dopis k narozeninám, učila se psát na stroji. Blahopřání studentce Marii Bokové k narození syna. Správce budovy pan Janych (?), pamatoval zabránění budovy v roce 1939. - Práce odborné pracovnice: na popud Jana Kopeckého udržovat přátelský vztah se studenty. Pomáhala studentům ve studijních i osobních problémech. Vyplývalo to z její povahy. <i>(konec videosekvence)</i>
4:09:49	Vedoucí katedry Jan Kopecký, asi od roku 1964. Nastoupila v době všeobecného společenského uvolnění, očekávání, „něco se dělo“. Jan Kopecký ji velmi překvapil, od roku 1952, kdy ho poznala, se velmi změnil. Jeho úpravy lidových her – Brno i Praha, jeho velké zanícení. Brněnská inscenace ve Vinohradském divadle, jeptišky v publiku odpovídaly Oповědníkovi. Vyprávění Josefa Karlíka o Kopeckém, přistihl ho, jak režiruje „nanečisto“. Velká osobní proměna, stejně jako mnoho dalších lidí „otevřel oči“. Přezdívka Nepolapitelný Jan [zřejmě podle odbojáře Jana Smudka /*1915/, o němž byl v roce 1943 natočen v Gruzii film Nepolapitelný Jan].
4:19:46	Měl Jan Kopecký vlastní koncepci výuky divadelní vědy? Obor se otevíral vždy jen na dva roky, pak byla rok pauza, ročník po 10 lidech. Pro potřebu provozu to bohatě stačilo: divadelní provoz, rozhlas, televize, překládání, redakce a nakladatelství. Pokrývali to pedagogové externí, např. z jiných kateder, z AMU, z rozhlasu (režisér [Jiří] Horčíčka), z Ústavu pro českou literaturu (krátce Rudolf Havel). Jak se promítl společenské změny do studia divadelní vědy, Kopecký se stal náměstkem ministra kultury. Černý ho varoval, moc vývoji nevěřil, ale Kopecký do toho „se zaujetím vletěl“. Srpen 1968 – mnoho studentů bylo v tomto roce v zahraničí. Po návratu z dovolené v Jugoslávii ji Kopecký poprosil, aby mu pomáhala na ministerstvu. Za ministrem i Janem chodila spousta lidí, např. Adolf Hoffmeister, snaha napravovat v kultuře průšvihy z minulých let.
4:31:52	Jak prožívala 21. srpen. V noci telefonovala studentka Hana Bobková. Na ministerstvu pracoval pan [Miroslav] Brůžek, pozdější zakladatel Katedry teorie kultury, zvedl telefon, když volala na ministerstvo. Na ministerstvu pracovní skončila 20. srpna. Snažila se dostat za rodinou na chalupu. Na začátku školního roku neměli studenty pohromadě, váhali s návratem ze zahraničí. Prokop Voskovec, otec jednoho ze studentů divadelní vědy, situaci komentoval. - Upálení Jana Palacha. Silný pocit hrůzy, zbytečnosti takového činu. Na katedře jednal Jan Kopecký a bratrem Jana Palacha, jak zabránit tomu, aby se podobný čin opakoval. Hrozné věci lidi spojovaly. Důvěra v československé politiky trvala, lidé se o ně báli, po smlouvě se SSSR byla narušená. Prožívali vše velmi osobně. Nebyla kriticky založená, hledala v lidech vše dobré. - Náboženská výchova v dětství byla velmi ekumenická. Měla knihu biblických příběhů, bavila ji, povídala si o nich s babičkou. Otec chodil do kostela zpívat, regenschori byl otcův přítel z legií. K církvi ji hnala muzika.

4:50:37	<p>Setkání Jana Kopeckého s Palachovou rodinou. Kopecký ve vedení katedry zůstal do roku 1970, neprošel prověrkami. Daně Kalvodové nestačilo být uznáno docentské řízení. Lukeš pobýval v USA, prověrkám na fakultě ušel. Byl členem stranické buňky ve svazu dramatických umělců, ne na fakultě. Prověrek se bál, ale prověřili ho, zůstal ve straně. EK byla v té době na mateřské, v dubnu 1970 se jí narodila dcera Renata. Na katedře ji zastoupila studentka [Malíková?]. - Po návratu vedl katedru Miroslav Kouřil. Vycházela slušně s každým, i s Kouřilem. Mluvila před ním otevřeně. Vypτάval se jí na různé lidi, informovala ho svým způsobem. Kouřilovy přednášky byly někdy hrozné. Příklad se západoněmeckým studentem Helmutem, který dostal ke zpracování Vývoj divadla v pravěku na území Západního Německa. Kouřil jako profesor na univerzitě opustil scénografii a začal vytvářet divadelní teorii, škola mu to vydávala jako skripta.</p>
5:06:25	<p>Scénografický ústav. Ještě kolem roku se obklopoval chytrými lidmi, kteří mu mohli něco přinést, např. Slávka Dolanská nebo M. Kačer. Budova v Celetné ulici měla patřit Scénografickému ústavu, ten ale zanikl a připadl Divadelnímu ústavu, do té doby na Malé Straně. Podrobně zachyceno v nahrávkách rozhovorů EK s Evou Svobodovou. V ústavu se podřízeným choval velmi zle. Kouřil vedl katedru až do své smrti na začátku 80. let. Ministerstvo školství si vymýšlelo různé osnovy, přidalo to administrativní zátěž katedře, ale výuku to nepoškodilo. Katedra pořádala zájezdy, měla družbu s Jagellonskou univerzitou, jezdili do Krakovského divadla, byli za Grotowskim. Osobní proměna Grotowského, byli na jeho generálkách. Viděli Apocalypsis cum figuris a Nezlomný kníže. Vliv na studentku Janu Pilátovou, vyjednala si u Grotowského stáž. V období Solidarity měla z Jagellonské univerzity přijít na katedru stážistka, ale kvůli jejímu zapojení do Solidarity ji nesměli přijmout. Polský profesor [Jerzy] Got-Spiegel.</p>
5:19:18	<p>Změna výuky zahraničního divadla v 70. letech nenastala, na omezení si nevzpomíná, byla to individuální věc každého pedagoga (Lukeš, Hyvnar, Smoláková...).</p> <p>Pedagogové měli svědomí čisté, katedra nebyla tolik sledovaná. Omezení platila v knihovně, nevhodné knihy se přelepovaly, vyřazené musely do knihovny historické katedry. Od paní Sváčkové si je někdy vypůjčovala. - Co to byly „divadelní čtvrtky“.</p> <p>Iniciativa Františka Černého. Nebyly pravidelné, ale několikrát v měsíci, besedy s divadelníky, například Ladislavem Smočkem, Janem Kačerem apod. Tradice vznikla v roce 1966. Skončily na konci 80. let, změnil se zájem. Katedra pořádala i zájezdy se studenty po vlastech českých, např. u ochotníků ve Vysokém nad Jizerou. - Koncem 70. let vnikla na katedře snaha hrát divadlo, hrálo se v posluchárně, asi dva nebo tři tituly. Sama se neúčastnila.</p>
5:29:12	<p>Události let 1988-89, jak se promítly do provozu katedry. V roce 1989 měla nárok na důchod, ale přesluhovala. Vedoucí katedry Růžena Mužíková (tehdy byla sloučena s hudební vědou) jí nepovolila cestu do Západního Německa na slavistickou konferenci. Velmi ji to rozzlobilo a rozhodla se odejít do důchodu, aby mohla jet. Vztah s katedrou se tím ochladily. Nakonec tam zůstala do roku 1991. Ale zlobilo ji to, připadala si mimo. Umřel Jan Kopecký, sekretářka nevěděla, jak udělat parte, tak ho EK zařídila sama (připomnělo jí situaci s partem profesoru Götzovi v 70. letech). A tím odešla, nové poměry se jí nelíbily. - Po odchodu z fakulty pracovala řadu let v pokladně Divadla Na zábradlí. Užila si éru Petra Lébala.</p>
5:38:17	<p>Vlastní teatrologické práce EK. Neměla vlastní témata, psala na vyžádání. Společná kniha s Františkem Černým. Studie o vývoji divadelní vědy v Československu pro polský časopis. Připravila výbor poezie J. J. Langra Bodláčí a růže. Výstava v Národním muzeu o Národním divadle, podílela se na části o opeře. Expozice výstavy zabrala celé první patro budovy Národního muzea. - Divadelní věda se studovala i v</p>

	<p>Brně a v Bratislavě. Se Slováky měli bližší vztahy než s Brnem, tehdy tam byla věda na vyšší úrovni (dnes je Brno lepší než Praha). S Olomoucí vztahy neměli. V roce 1969 pražská katedra pořádala konferenci v výročí úmrtí E. F. Buriana, zúčastnila se řada odborníků z jiných pracovišť. - Spolupráce s Kabinetem pro studium českého divadla: personální propojení v osobě F. Černého, zval studenty ke spolupráci, v Dějinách českého divadla využíval studentské práce. Divadelní ústav byl odběratelem absolventů.</p>
5:52:19	<p>Ohlédnutí za působením v teatrologii a v divadle: Nerozděluje, obě oblasti se jí úzce dotýkaly. Vždycky si našla něco, co ji zajímalo a s čím jí bylo dobře. I v průšvihových dobách si člověk musel najít něco, aby to dobře přežil. Vždycky věřila, že to není napořád. Dnes je jí líto, že „lidem ze života zmizela víra a naděje a láska.“ Zažila velkou ránu, když jí na krutou nemoc zemřel syn.</p>
6:01:57	<p>KONEC</p>